

Cahit Kayra

**MARJİNAL
SAVAŞ VE BAŞKALDIRI
TEORİLERİ**

İstanbul, 2015

Tarihçi
Kitabevi

Tarihçi Kitabevi Yayınları • 87

Genel Yayın Yönetmeni: Necip Azakođlu

Editör ve kapak tasarımı: Ayşe Görkem Kozanođlu

Sayfa tasarımı: Tolga Şahin

Kapak resmi ve illüstrasyonlar: Sinan Kayra (çocukluk resimleri)

Birinci baskı: Aralık 2015, İstanbul

Boyutlar: 13,5 x 21 cm

Sayfa sayısı: 192

ISBN: 978-605-4534-82-1

Baskı ve cilt: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No:8 Yenibosna

BAHÇELİEVLER - İSTANBUL

+90(212) 496 11 11

Sertifika no: 10614

© Yayın hakları Tarihçi Kitabevi'ne aittir.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Tarihçi Kitabevi

Moda Caddesi No: 104/A Moda / Kadıköy - İSTANBUL

Tel: 0 216 4186886

GSM: 0 530 370 74 11

www.tarihcikitabevi.com

info@tarihcikitabevi.com

Cahit Kayra

MARJİNAL
SAVAŞ VE BAŞKALDIRI
TEORİLERİ

Tarihçi
Kitabevi

Marjinal ekonomi ve marjinal siyaset teorileri konusundaki yayınlarımızla özel bir dikkatle ilgilenen büyüklerimiz, konunun toplumsal yaşamın öteki alanlarına da yayılarak incelenmesini istediler. Bu bağlamda günümüzün başta gelen etkinliklerinden olan savaş, başkaldırı ve darbeler konusundaki teorilerimizi de kamuoyu ile paylaşmayı gerekli bulduk. Değerli okurlarımıza saygı ile arz ederiz.

İÇİNDEKİLER

I. Bölüm: Marjinal Savaş Teorileri

Önsöz / 9

Marjinal Savaş Teorileri Uzmanı / 15

Savaş Kötülüktür / 18

Eski Yeni Savaşlar / 21

Savaş Yapma, Savaş Yap Teorisi / 24

Demokrasi Savaşları / 30

Ortadoğu Savaş Teorisi / 34

Clausewitz'in Savaş Teorileri / 38

Pehlivan Çıkarma Teorisi / 43

Brusilov Teorisi / 48

Atlı Süvariler Teorisi / 54

Aynalama Teorisi / 60

Truva Atı Teorisi / 65

Tütsüleme Teorisi / 71

Ökseleme Teorisi / 77

Erikleme Teorisi / 81

Sarıklama (Yeşil Sarıklı Dervişler) Teorisi / 85

Saatleri Geri Alma Teorisi / 89

Sığır Bağırsağı Teorisi / 92

Düşman Askerine Hediye Dağıtma Teorisi / 99

Postmodern Psikolojik Savaş Teorisi / 104

Gerilla Savaşları Teorisi / 110

Yığıtlığın Onda Dokuzu Kaçmaktır Teorisi / 114

Anlatılmamış Savaş Teorileri / 120

II. Bölüm: Marjinal Başkaldırı ve Darbe Teorileri

Başkaldırı ve Darbe Uzmanı / 127

Başkaldırı ve Darbe Teorisi / 132

Başkaldıranlar Teorisi / 134

Darbe, Başkaldırı, Liboş, Yalaka, Dönek Teorisi / 140

Başkaldırı ve Yan Etkileri Teorisi / 144

Başkaldırı ve Darbe Türleri / 149

Ortadoğu Yöntemiyle Darbe / 150

Klasik ve Marjinal Asker İşi Darbe / 156

Toplumsal Darbe / 164

Sivil Darbe / 173

Yabancı Dürtülü Başkaldırı ve Darbe / 177

Gizli Darbe / 183

Anlatılmamış Başkaldırı ve Darbe Teorileri ve Sonrası / 189

Son Söz / 191

ÖNSÖZ

Küçük dünyamızda iki büyük savaş yaşandı. Barış yapıldıktan ve taraflar yerli yerine oturduktan sonra olup bitenler hakkında ayrıntılı kitaplar yazıldı. Bana anlattıklarına göre Pasifik Savaşları hakkında sadece bir yazarın yazdığı kitap sayısı yüz yirmi cilt imiş. Atlantik Savaşları öyle, Afrika Savaşları öyle... Savaş uzmanları da var. Onlar da olayların nedenleri, sonuçları konusunda ciltler dolusu eserler yayımladılar.

Bunların hepsi ciddi çok büyük çalışmalardır ve ileride bir daha savaş yapılacaksa buna şimdiden hazırlanması gereken savaşçıların bu eserleri dikkatle incelemeleri gerekir. Belki biliyorsunuzdur; Amerikan ordusu Normandiya Çıkartması'na hazırlanırken Büyük Britanya adasının belli bir yöresinde benzeri koşullar içinde hazırlık yapmış. Yani gemiler nereleri bombalayacak, uçaklar ne yapacak, askerler kumsala nasıl çıkacaklar... Tüm bunlar prova edilmiş. Prova sırasında da 800 Amerikan askerini vurmuşlar. Yanlışlıkla tabii. Ama bu da gösteriyor ki bu alanda öğrenilecek çok şey var.

Bunlar askerlik strateji ve taktik konuları... Ben imkânları olan devletlerin bu alanda ciddi çalışma-

lar yaptıklarına inanıyorum. Yarın böyle bir durum olursa düşman kuvvetleri nasıl imha edilecek? Şimdiden iyi bilinmesi gerek. Eskiden İngilizler tankı icat etmişlerdi, Almanlar da zehirli gazı. Amerikalılar 50 metre uzağa alev saçan silahlar ürettiler de Pasifik adalarındaki kovuklara sığınan Japon askerlerini o şekilde yola getirdiler. Yani bunlar güzel şeyler...

Sonra savaş öncesinde olduğu gibi savaş sonrasında da anarşi, başkaldırma olayları oldu. Eskilerde Avrupa’da ideolojik yapıları anarşi hareketleri ve Bakunin, Proudhon gibi anarşi teorisyenleri vardı. Şimdi dünyada teröristler var. Kiminin belli belirsiz ideolojisi, kiminin ise sadece kalaşnikof tüfeği ve nereden bulunduğu anlaşılmayan ağır silahları var. Kimi başkaldırı, kimi darbe yaparak sağda solda ortaya çıkıyor.

Bu konuda da yetişmiş uzmanlar değerli çözümler yapıyor ve bizi aydınlatıyorlar. Bunlar da güzel şeyler... Bunların hepsi güzel, ama eksik yanları var. Bence bazı konular var ki, ihmal ediliyor. İşte ben bu çok geniş, çok kapsamlı literatür içinde gördüğüm esaslı bazı boşlukları inceledim. Bunlar aslında çok önemli, ama ben her zaman alçakgönüllü olmayı yeğlediğim için “marjinal” deyimi ile adlandırdım.

Daha önce yayımlanan Marjinal Ekonomi Teorileri ve Marjinal Siyaset Teorileri kitapları umuyorum ki ekonomi ve politika konuları ile ilgilenenlere, eko-

nomi profesörlerine ve milletvekillerine çalışmalarında yardımcı olmuş, yol göstermiştir. Bu bekleyişin verdiği güvenle bu kez “savaş ve başkaldırı-darbe” alanındaki yorumlarımı ve görüşlerimi sayın okurlarıma sunuyorum.

I.BÖLÜM:
MARJİNAL SAVAŞ TEORİLERİ

MARJİNAL SAVAŞ TEORİLERİ UZMANI

Pencere kenarında oturamıyorum... Kaba, dalgalı, ağır bir deniz var; midem kaldırmıyor. Koca gemi sallanıyor ki nasıl... Kayık salıncağı gibi, bir iniyor bir kalkıyor. Biz de onunla birlikte... Pencere kenarında sanki denize düşmüş gibi oluyorum. O nedenle ortalık bir yer tutmuşum.

Bendeki de akıl işte. Bu havada Bandırma'ya giden bu gemide ne işim var? Otur oturduğun yerde. Telefon et, haberleri olsun... “Gelecek hafta kısmetse” filan... Neyse, gidiyoruz işte. Büfeden nane şekeri aldım. Dur bir deneyeyim derken koca salonda başka yer yokmuş gibi gelip benim yanı başıma kuruldu. Benim kimseyle ahbaplık etme isteğim yok. Oysa davranışından belli, bu adam konuşacak. Görüntüsü de iyi, uzunca boylu bir adam. Spor ceket. Gömlek, kravat. Pabuçları boyalı, cilalı.

—Nereye böyle beyefendi, Bandırma'ya mı?

Zııırlık burada başlıyor. Bu gemi nereye gidiyor ki, Karadeniz'de miyiz a mübarek adam? Sesimi çıkarmadım. Hafif bir mimikle yanıt vermiş oldum ve umdum ki anlar ve konuşma orada kesilir. Hiç de öyle olmadı. Sanki sormuşum gibi kendisini tanıttı:

— Efendim, ben emekli Komodor Daniş Der-ya...

Zorunlu kaldık. “Teşerrüf ettik” filan gibi bir şeyler söyledim. Komodor eskisi de bunu bekliyormuş gibi hemen konuya girdi:

—Efendim, malumdur, deniz kadın gibidir, hiç inanmak olmaz ha! Şimdi açık ve böyle dalgalı denizde bir arıza olsa... Hani Marmara gemisi, on altı yıl önce Marmara'nın ortasında alev almıştı...

Elinin körü, lafın neresinden tutayım! Bir kez kadınlara hakaret ediyor. Hani ne demişlerdi: “Müsait!” Bu da “Kadınlara inanılmaz” diyor. Şimdilerde erkeklere inanıyor muyuz ki? İçimden, herkesi Silivri'ye aldılar ya, keşke bunu da alsalardı diye geçirdim. Seni komodor yapanın da, denizcilik okuluna alanın da, diye düşünürken adam birden denizleri bırakıp karaya çıktı:

— Efendim, ben denizciyim ama sonunda hepimiz savaş için yetiştirildik. Savaş denizde de olur, karada da. Deniz piyadeleri diye bir sınıf var...

Gemi dalgalar içinde bir kalkıyor bir iniyor. Nane şekeri de bir işe yaramadı. Bu da tutmuş deniz piyadeleri ne mene bir şeyse onu anlatıyor bana bu hengâme içinde.

— Ben denizciyim, ama kara savaşları ile yakından ilgilenirim. Çünkü denizdesiniz, mesela bir sahile kapak atacaksınız... Deniz piyadeleri karaya çıktılar. Ağır silahları çıkarmak mümkün değil. Stratejik hedef belli... Taktik...

Bir görevli filan görsem çağıracağım. Adamdan kurtulmak için hasta numarası yapacağım. “Beni kaptana götürün” diyeceğim ama kimsecikler yok, adam da beni örümcek gibi sarmış, boyuna anlatıyor:

— Bu münasebetle bendeniz savaş teorileri üstünde ciddi bir çalışma yaptım. Clausewitz’i filan su gibi bilirim. Adam ne demiş: “Piyadeyi süvarinin yanında yürütmeyeceksin.” Öyle bir kural koymuş ki, hangi zamanda, hangi durumda olursanız olun, o kuralı uygulayacaksınız. Mesela karaya asker çıkarıyorsunuz... Sahil de taşlık...

İçimden “Bırak ulan yakamı!” diye bağırarak geliyor. Ama burada böyle bağırarak tehlikeli olur, onun yerine “Deli var!” diye mi bağırısam diye düşünüyorum.

Ama o devam ediyor.

BAŞKALDIRI VE DARBE UZMANI

Denize inanılır mı inanılmaz mı bilmem, ama bugün bir cennet denizindeyiz. Ufuklara kadar uzanan dümdüz, hareketsiz ve yumuşak bir örtü gibi. Uzaklarda yaldızlı küçük pırıltılar. Martılar suların üstünde bağdaş kurup oturmuş gibi... Uçmuyor, yüzmüyorlar. Güneşin, sakın sessiz suların üstünde günün tadını çıkarıyorlar. Aklımdan kırık dökük şiir parçaları geçiyor:

*“Sâf ve râkit... Hani akşamki tagayyür heyecan?
Bir çocuk rûhu kadar pür nisyân
Bir çocuk rûhu kadar şimdi münevver, lekesiz,
Uyuyor mai deniz!”*

Gerçekten bu deniz uyuyor. Bizim gemimiz de onu uyandırmamak istercesine ses çıkarmadan, öyle kayar gibi gidiyor. O kadar mutluyum ki, şimdi bizim Komodor çıkagelse ve bir şeyler anlatmaya başlasa ona da kızmayacağım. Ama bugün Komodor yok. Ben pencere kenarındayım. Zaman ağır ağır geçiyor ve Bandırma'ya varıyoruz.

İskeleyle çıktım. Pat!.. Komodor orada. Hemen geldi. Selam, hoş beş... O bir tarafa gidiyor, ben başka tarafa. Ama pratik ve hızlı düşünen bir kafası var:

— Beyefendi, durumunuz müsaitse yarın akşam Seyfi'nin yerinde buluşalım. Saat yedilerde güneş batarken orada bir bira içmek hoş oluyor. Konuşuruz.

Maksadını anladım:

— Mutlaka yeni savaş teorileriniz vardır.

— Savaş teorileri değil; ama başkaldırı, isyan, darbe ve benzeri konular üzerinde çalışmalarım var. Arzu ederseniz yarın akşam anlatırım.

Tuzağı kendim hazırlamış oldum. O da yararlanmasını bildi. Seyfi'nin yeri neresi, ben bilmiyorum. Onu da öğrendik. Yarın akşam buluşmak üzere ayrıldık. Kararlaştığımız saatten az bir şey erkence gittim. Sora sora Seyfi'nin yerini buldum. Bir salaş... Ama oradan güneşin batışını seyredecekmışiz. Buyurun seyredelim bakalım. Denize karşı masalardan birine kuruldum. Hazretin gelmesinin bekledim. O tam saatinde geldi. Denizci... Komodor... Şaşmıyor, her şey dakikası dakikasına... Benim gibi değil. Ancak ben bu kez özellikle erken geldim. Adamın söyleyeceklerini merak ediyorum. Geç kalırsam, bakarsın kalkar gider. Biz de yoksun kalırız bilgisinden, ilminden... Üstelik bu akşam için durum daha başka. Başkaldırı, isyan, darbe teorilerini anlatacak. Doğrusunu söylemek gerek; savaş teorilerinden hem çok sıkıldım hem de çok yararlandım. Görüş ufukum genişledi.

Hakkını vermesem olmaz. Bu kez başkaldırı teori-leri... Çok önemli. Çünkü eskiden başkaldırı yapılır, olur biterdi. Şimdi bitmiyor. Bitse yeni bir şey oluyor, yeniden başlıyor. Bu başkaldırı denilen olaylarla yüz göz olmuş gibiyiz. Çünkü efendim, anlattığına göre, başkaldırının da kaynağı başkaldırının içinde değil. Hepsinin olmasa bile, çoğunun. Böyle olunca başkaldırını sindirsen, ya da kendiliğinden, ne sebepten ise, sinse hemen emir geliyormuş. Başla! diye. Başkaldırı da başlıyormuş. Tabii, emir de rastgele değil, siyasi, ekonomik ya da bir başka duruma göre...

Doğru dürüst bir siyasi ekonomik düzenin olsa ne başkaldırı olur ne bir şey. Biz daha önceleri, yani Türkiye’de akla uygun yönetimler olduğu zamanlarda bu tür şeyler yaşadık. Eskiden var mıydı böyle şeyler? Olsa bile gelir geçerdi, iz de bırakmazdı. Şimdi öyle mi? Ne kadar devlet varsa, komşu olsun olmasın, evvel Allah hepsi ile kavgalıyız. Onlarla kavgalı olmak önemli tabii, ama biz kendi içimizde birbirimizle de kavgalıyız. Zamanında çocukken, gençken, geleceğe “Yurtta Sulh Cihanda Sulh” mottosu ile bakardık. Şimdi yurtta kavga, cihanda kavga sürecini yaşıyoruz. Bu yönetim bizi getire getire buraya kadar getirdi. Bilerek bilmeyerek, artık günahları boyunlarına... Ama ekonomi politikasında bilmeden falan denir mi? Denirse böyle olur. Yedik bitirdik her şeyi. Böylesine bir ortamda elbette başkaldırı da olur, her şey olur.

